

İRAN-ABD GERİLİMİNİN KÜRESEL EKONOMİYE ETKİLERİ

Enerji Krizi, Enflasyon Baskısı ve Küresel Ticarette Yeni Riskler

2026 yılı itibarıyla Orta Doğu'da yeniden yükselen İran-ABD gerilimi, yalnızca bölgesel güvenlik dengelerini değil; küresel ekonomi, enerji piyasaları ve uluslararası ticaret sistemini de doğrudan etkileyen kritik bir gelişme haline geldi. Özellikle Hürmüz Boğazı çevresinde yaşanan askeri hareketlilik ve enerji arzına yönelik tehditler, dünya piyasalarında yeni bir enerji krizi endişesini beraberinde getirdi.

Petrol Fiyatlarında Sert Yükseliş

Gerilimin tırmanmasıyla birlikte Brent petrol fiyatlarında dikkat çekici artışlar yaşandı. Mayıs 2026 itibarıyla Brent petrolün varil fiyatı bazı işlemlerde 110 dolar seviyesini aşarken, piyasalarda arz güvenliği endişeleri yeniden ön plana çıktı.

Bazı günlerde Brent petrol:

- 101 dolar,
- 110 dolar,
- hatta kısa süreli işlemlerde 115 dolar seviyelerine kadar yükseldi.

Uzmanlar, petrol fiyatlarındaki bu yükselişin temel nedenleri arasında:

- Hürmüz Boğazı'ndaki askeri gerilim,
- tanker geçişlerinin aksaması,
- enerji altyapılarına yönelik saldırılar,
- küresel arz güvenliği endişeleri
- olduğunu ifade ediyor.

Uluslararası Enerji Ajansı değerlendirmelerine göre Hürmüz Boğazı üzerinden günlük yaklaşık 21 milyon varil petrol taşınıyor. Bu nedenle bölgede yaşanabilecek uzun süreli bir kriz, küresel enerji piyasalarında ciddi arz sıkıntıları oluşturabilir.

Küresel Enflasyon Baskısı Güçleniyor

Enerji fiyatlarındaki yükseliş, yalnızca petrol piyasalarını değil; küresel enflasyonu da doğrudan etkiliyor. Petrol ve doğalgaz maliyetlerindeki artış:

- üretim maliyetlerini yükseltiyor,
- lojistik giderlerini artırıyor,

Uzmanlara göre İran ile ABD arasında yaşanan çatışmaların en büyük ekonomik etkisi enerji fiyatları üzerinden hissediliyor. Küresel petrol ticaretinin yaklaşık yüzde 20'sinin geçtiği Hürmüz Boğazı'nda yaşanabilecek herhangi bir aksama, petrol ve doğalgaz fiyatlarında sert yükselişlere neden oluyor.

- sanayi sektöründe maliyet baskısı oluşturuyor,
- tüketici fiyatlarını yukarı çekiyor.

IMF tarafından yayımlanan değerlendirmelerde, İran merkezli enerji krizinin küresel büyüme üzerinde ciddi riskler oluşturabileceği ifade edildi. IMF'nin olumsuz senaryolarına göre petrol fiyatlarının uzun süre 100 dolar seviyesinde kalması halinde küresel büyüme oranı yüzde 2,5 seviyesine kadar gerileyebilir. Bu oran, pandemi döneminden sonraki en düşük büyüme seviyelerinden biri olarak değerlendiriliyor.

Aynı senaryoda küresel enflasyonun yüzde 5,4 seviyesine yükselebileceği belirtiliyor. Daha sert bir enerji şokunda ise:

- petrol fiyatlarının 125 dolara çıkabileceği,
- küresel büyümenin yüzde 2 seviyesine kadar düşebileceği,
- enflasyonun yüzde 5,8'e ulaşabileceği öngörülüyor.

Avrupa ve Asya Ekonomileri Daha Fazla Etkileniyor

Enerji ithalatına bağımlı ekonomiler, İran-ABD geriliminden daha fazla etkileniyor. Özellikle Avrupa ve Asya ülkelerinde enerji maliyetlerinin yükselmesi:

- sanayi üretiminde yavaşlama,
- elektrik ve doğalgaz fiyatlarında artış,
- üretim maliyetlerinde yükseliş,
- tüketici harcamalarında gerileme gibi sonuçlar doğuruyor.

Avrupa'da doğalgaz fiyatlarının kısa süre içerisinde yüzde 11'e kadar yükseldiği bildirildi.

Özellikle:

- Almanya,
- Çin,
- Japonya,
- Güney Kore,
- Hindistan

gibi enerji ithalatçısı ülkeler, Orta Doğu kaynaklı enerji akışındaki kesintilerden doğrudan etkileniyor.

Küresel Ticaret ve Lojistik Zinciri Baskı Altında

Küresel ekonominin en kırılgan alanlarından biri olan tedarik zinciri sistemi, Orta Doğu'daki gerilimlerden önemli ölçüde etkileniyor.

Hürmüz Boğazı çevresindeki askeri hareketlilik:

- tanker taşımacılığını yavaşlatıyor,
- sigorta maliyetlerini artırıyor,
- deniz taşımacılığında risk primlerini yükseltiyor.

Bu durum özellikle:

- enerji taşımacılığı,
- petrokimya sektörü,
- otomotiv üretimi,
- ağır sanayi,
- lojistik sektörleri üzerinde baskı oluşturuyor.

Uzmanlara göre küresel taşımacılık maliyetlerindeki artış, önümüzdeki dönemde uluslararası ticaret hacmini de olumsuz etkileyebilir.

Finansal Piyasalarda Dalgalanma Artıyor

Enerji arz güvenliği ve Hürmüz Boğazı'nın stratejik önemi nedeniyle bölgede yaşanan her gelişme; petrol fiyatlarından enflasyona, ticaret hacminden finansal piyasalara kadar geniş bir alanı etkiliyor.

Jeopolitik risklerin yükselmesiyle birlikte küresel piyasalarda güvenli liman arayışı da hız kazandı. Gerilim dönemlerinde yatırımcıların:

- altın,
- dolar,
- devlet tahvilleri,
- savunma sanayi hisseleri gibi alanlara yöneldiği görülüyor.

Buna karşılık:

- gelişmekte olan ülke para birimleri,
- yüksek riskli yatırım araçları,
- enerjiye bağımlı sektörler baskı altında kalabiliyor.

IMF değerlendirmelerinde jeopolitik risklerin finansal piyasalarda yeni kırılganlıklar oluşturabileceği vurgulanırken; enerji şoklarının büyüme üzerinde zincirleme etkiler yaratabileceği ifade edildi.

Türkiye Ekonomisine Olası Etkiler

Türkiye gibi enerji ithalatçısı ülkeler açısından petrol fiyatlarındaki yükseliş önemli ekonomik sonuçlar doğurabiliyor.

Özellikle:

- akaryakıt maliyetleri,
- sanayi üretim giderleri,
- ulaştırma maliyetleri,
- cari açık,
- enflasyon üzerinde baskı oluşabiliyor.

Uzmanlara göre petrol fiyatlarında kalıcı yükseliş yaşanması durumunda:

- üretim maliyetleri artabilir,
- enflasyonla mücadele süreci zorlaşabilir,

- faiz politikaları üzerinde yeni baskılar oluşabilir.

Ekonomistler, enerji maliyetlerindeki artışın özellikle sanayi üretimi yoğun sektörlerde rekabet gücünü etkileyebileceğini ifade ediyor.

Savunma ve Enerji Şirketleri Kazanç Sağlıyor

Kriz dönemlerinde bazı sektörlerin ekonomik olarak güç kazandığı da görülüyor.

Özellikle:

- enerji şirketleri,
- petrol üreticileri,
- savunma sanayi firmaları,
- güvenlik teknolojileri şirketleri

artan jeopolitik risklerden olumlu etkilenebiliyor.

Shell'in 2026 ilk çeyrek kârının yaklaşık 6,9 milyar dolara yükseldiği bildirildi. Şirket, bu artışta enerji fiyatlarındaki yükselişin etkili olduğunu açıkladı.

Bu durum enerji krizlerinin bazı sektörlerde yüksek gelir artışı oluşturduğunu gösteriyor.

Önümüzdeki Süreçte Neler Bekleniyor?

Uzman değerlendirmelerine göre İran-ABD geriliminin uzun süre devam etmesi halinde küresel ekonomide şu risklerin öne çıkması bekleniyor:

- > Petrol fiyatlarında kalıcı yüksek seyir
- > Küresel enflasyonda artış
- > Faiz indirim süreçlerinin gecikmesi
- > Küresel büyümede yavaşlama
- > Enerji arz güvenliği sorunları

- > Lojistik maliyetlerinde yükseliş
- > Finansal piyasalarda dalgalanma
- > Küresel ticaret hacminde daralma

Bununla birlikte enerji arzında ciddi bir kesinti yaşanmaması ve diplomatik süreçlerin yeniden güç kazanması halinde piyasalarda normalleşme sürecinin hızlanabileceği değerlendiriliyor.

Sonuç

İran-ABD gerilimi, günümüz dünyasında jeopolitik risklerin küresel ekonomi üzerindeki etkisini açık şekilde ortaya koyuyor. Özellikle enerji arz güvenliği ve Hürmüz Boğazı'nın stratejik önemi nedeniyle bölgede yaşanan her gelişme; petrol fiyatlarından enflasyona, ticaret hacminden finansal piyasalara kadar geniş bir alanı etkiliyor. Uzmanlara göre önümüzdeki dönemde küresel ekonominin en önemli başlıklarından biri; enerji güvenliği, sürdürülebilir üretim ve alternatif enerji yatırımları olacak. Küresel ekonomide belirsizliklerin arttığı bu süreçte ülkelerin:

- enerji çeşitliliğini artırmaları,
- tedarik zincirlerini güçlendirmeleri,
- dijital ve sürdürülebilir üretim modellerine yönelmeleri

stratejik önem taşımaya devam edecek.